

Reactie van Werk en Inkomen Lekstroom op de zienswijzen van de Lekstroomgemeenten op de 1ste Begrotingswijziging 2024

Alle deelnemende raden hebben een zienswijze op de 1ste Begrotingswijziging 2024 ingediend, waarmee de betrokkenheid bij WIL bevestigd wordt. Deze zienswijzen zijn door het bestuur meegenomen bij de besluitvorming over de 1ste Begrotingswijziging 2024.

De zienswijzen hebben als gemene deler dat de noodzaak herkend en erkend wordt dat de balans tussen de opdracht van WIL en beschikbare middelen en gevraagde dienstverlening niet meer in balans is en een herijking wenselijk is, met 2024 als tussenjaar (en daarmee eenmalig extra middelen hiervoor) om de noodzakelijke 'balansoperatie' vorm en inhoud te kunnen geven. Een tweede gemene deler licht in het verlengde hiervan: de waardering voor de voorgestelde herijkingsoperatie om met elkaar in 2024 te kijken naar de inhoudelijke bijstellingen die nodig zijn. Een derde gemene deler tot slot is een licht tot groot onbegrip voor de timing van deze 1ste begrotingswijziging en de omvang ervan; had er niet eerder hierover gecommuniceerd en ingegrepen kunnen worden?

De zienswijzen van IJsselstein, Lopik en Nieuwegein zijn verder mild te noemen in vergelijking met de zienswijze van Houten. De raad van Houten lijkt erg ontevreden; een bestuurlijk gesprek wordt daarom ingepland.

In het voorliggende integrale overzicht geven wij aan hoe wij met de ingebrachte zienswijzen omgaan en hoe zij in de begroting 2025 worden verwerkt of op andere wijze worden opgepakt. Dat doen wij –gelet op de aard van de ingebrachte zienswijzen - op een iets meer 'hoog over' wijze dan gebruikelijk.

Als afsluiting geven we een reactie op de punten die de Cliëntenraad in haar zienswijze heeft opgenomen.

Zienswijzecluster 1

Instemming met 2024 als tussenjaar en tijdelijk extra middelen

Vanuit iedere zienswijze spreekt herkenning op en erkenning voor de forse inhoudelijk uitdaging die voorligt en de disbalans die hierdoor ontstaan is. Een eerder gesprek hierover was wenselijk geweest (zie hierna), maar voor 2024 wordt ingestemd met een tijdelijke ophoging van het budget om de balans te kunnen herstellen. Er is ook waardering voor de oplossing en bijdrage die WIL in deze zelf levert. De voorwaarde die aan de instemming verbonden wordt is dat WIL samen met de Lekstroom gemeenten in 2024 middels een herstel- en herijkingsoperatie gaat werken aan de gewenste en noodzakelijke structurele balans vanaf 2025.

Reactie WIL

Wij zijn blij met de positieve zienswijze op zowel de tijdelijk budgetophoging als de keuze voor 2024 als tussenjaar. De voorwaarde die meegegeven wordt is gelijk aan het voorstel dat we zelf op dit punt gedaan hebben en omarmen we dus.

Samenvattend: wij stellen de 1ste begrotingswijziging ongewijzigd vast, met een ophoging van de begroting als gevolg. Weet dat het herijkingsproces ondertussen al gestart is, met een eerste terugkoppeling gepland voor de komende roadshows.

Zienswijzecluster 2

De P&C cyclus: de 1ste BW is te laat en eigenlijk ongewenst (laatste geldt alleen voor Houten)

In de kern wordt gesteld dat de raden verrast zijn door de omvang van de problematiek die 'opeens' op tafel wordt gelegd. Het kan toch niet zo zijn dat de disbalans tussen opdracht, dienstverlening en middelen 'uit de lucht komt vallen?'.

Reactie WIL

Uw punt is terecht dat we tijdiger aan de bel hadden moeten/kunnen trekken wat betreft de 'geserveerde meloen'. Tegelijk heeft organisatie 3-4 tropenjaren achter de rug en zitten we in uitloop 'crisis-standje'. Met nog steeds veel extra lokale/Rijks wensen. Klanten zijn niet tekort gekomen wat ons en u allerbelangrijkste lijkt. Hebben afgelopen jaren als medewerkers, management en bestuur vooral aandacht gehad voor operatie, minder voor MT en LT. Is iets dat beter kan/moet en we ondertussen wel weer opgepakt hebben.

In de praktijk is ook niet ineens sprake van een 'meloen'. De disbalans bouwt zich gaandeweg op. Ter illustratie het volgende voorbeeld.

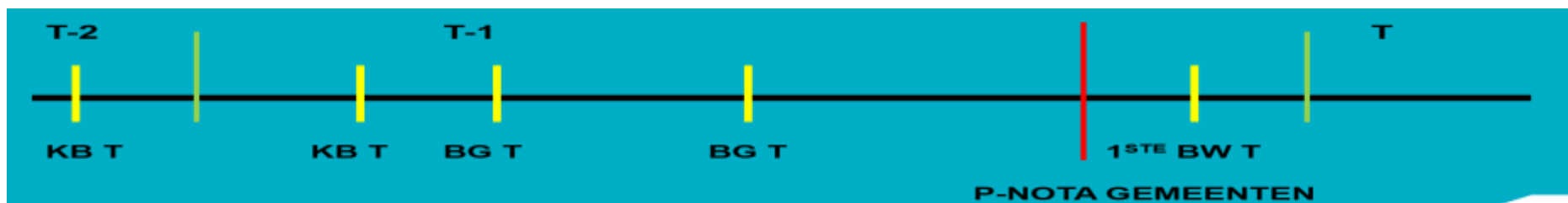
De aanvraag levensonderhoud als voorbeeld voor het 'sluipende' toename van de gevraagde inzet

Het basistakenpakket van Inkomensbeheer wordt o.a. gevormd door het vaststellen van het recht op een uitkering de hoogte en de duur hiervan (=besluiten) en het actualiseren van de uitkering in de tijd (=beheren). De uitkeringsaanvragen zijn in de afgelopen jaren complexer geworden. Landelijk zien we dit beeld ook terug in de gemiddelde duur van de werkprocessen om tot een besluit te komen en de beheertijd. In het Formatieonderzoek WIL 2019 is de besluttijd geraamd op gemiddeld 6 uur, het beheren op 60 minuten gemiddeld. Het meest recente formatieonderzoek (2023/2024) rekent ondertussen met 7 uur voor een besluit en 100 minuten voor het beheren. Jaarlijks hebben we ongeveer 800 besluiten te nemen en 2.400 uitkeringen te beheren. In 5 jaar tijd is er voor besluiten en beheren dus circa 1,5 fte extra nodig (0,3 fte per jaar); die formatie is er niet bijgekomen. Dezelfde 10-11 fte van 2019 moeten het nog steeds doen en doen het ook maar.

Er wordt ook gesteld dat het wenselijk en noodzakelijk zou zijn dat een eventuele 1ste begrotingswijziging T veel eerder binnen moet zijn wil deze meegenomen kunnen in de lokale raads gesprekken over de eigen begroting T. Houten spreekt de wens uit eigenlijk niet eens een begrotingswijziging te willen hebben, aangezien vrijwel alles vooraf bekend is dan wel ingeschat moet kunnen worden.

Reactie WIL

Wij snappen uw reactie m.b.t. de timing. Vanuit de GR zien we evenwel niet veel mogelijkheden voor een aanpassing gelet op de p&c cyclus van WIL, zoals deze ook de in de GR is vastgesteld.

Het eerder opleveren van de 1ste Begrotingswijziging T betekent dat deze tegelijk met de vaststelling van de definitieve Begroting T moet worden vastgesteld; iets wat ons onwenselijk lijkt. Inhoudelijk betekent e.e.a. dat in de kaderbrief T-2 een realistische inschatting gemaakt moet worden van onze inzet en kosten in het jaar T, hetgeen in deze dynamische werkelijkheid niet realistisch is. Afsgesproken is namelijk dat de begroting slechts minimaal mag afwijken van de concept-begroting in de kaderbrief.

Als u zou instemmen met een eerste, ruwe niet gedetailleerde raming van dit soort kosten in de kaderbrief en begroting en een mogelijk stevige bijstelling in de Turap (om begroting en werkelijkheid weer in evenwicht te brengen), is hier misschien nog een mouw aan te passen. Onze inschatting is dat u hiertoe ondertussen mee wilt gaan. Met ingang van de BG 2025 zult u daarom een post 'voorziening PM posten' aantreffen voor dit soort nu nog lastig te kapitaliseren kosten (zoals beleidsontwikkelingen, hogere ICT-rekeningen, e.d.). Hierdoor wordt het voor de raden mogelijk bij het behandelen van de perspectiefnota de meerkosten al in beeld te hebben en hier rekening mee te kunnen houden i.p.v. een PM post.

Een garantie op geen begrotingswijziging is dit evenwel niet. Er kunnen zich inhoudelijke en andere ontwikkelinge voordoen die het noodzakelijk maken een (inhoudelijke dan wel financiële) begrotingswijziging voor te leggen.

Samenvattend: wij willen daarom vasthouden aan de huidige werkelijkheid, met de toevoeging van een post 'voorziening PM posten' in de kaderbrief en begroting voor nog voorziene en onvoorziene ontwikkelingen die nog lastig te kapitaliseren zijn.

Notabene. In onderstaande overzicht hebben wij kort weergegeven welke inzet en kostenposten wij in onze 1ste begrotingswijzigingen tot nog toe hebben opgevoerd. In onze ogen staan hier niet tot nauwelijks zaken tussen die in T-2 realistisch voorzien en begroot hadden kunnen worden.

Jaar	Wat opgevoerd in 1 ^{ste} BW?
2024	Halve 'meloen' (5,6 fte aan uitvoeringskosten en 275k aan regelingskosten)
2023	Uitkeringen 10% erbij: 'moetje', wetgeving vastgesteld na T-2 Businesscase Bewindvoering: op eigen verzoek uitgewerkt en op KRD T-1 ingebracht; was voorstel, geen 'moetje' HR-meerkosten: gevolg van pittige arbeidsmarktsituatie en impact Corona-jaren op organisatie ICT-ontwikkeling: gevolg van keuze Houten waarover pas in T-1 gecommuniceerd is
2022	Handhaving op niveau terug: correctie i.v.v. post-Corona aanpak; was voorstel!, geen 'moetje' Voortzetting Matchingsteam: verlengingsvoorstel i.v.v. post-Corona aanpak; was voorstel!, geen 'moetje' Implementatie Innovatieagenda: gevolg van besluit Lekstroom gemeenten ter zake; in T-2 niet bekend!
2021	Matchingsteam: interventie i.k.v. Corona Jolo continueren: correctie n.a.v. besluit BPSDL in T-1 Meerkosten implementatie Wet IB, SUWI en BVV: wetgeving pas in T-1 vastgesteld DIV-meerkosten: gevolg van Corona crisisaanpak WIL
2020	Daarvoor nooit 1 ^{ste} BW geweest

Zienswijzecluster 3 (vooral Houten)

WIL is nalatig geweest en het moet op veel punten nu echt anders/beter!

In de kern wordt gesteld dat WIL had moeten voorsorteren op de Nullijn en overschrijdingen had moeten voorkomen door tijdige procesverbeteringen. WIL heeft dit niet gedaan stelt Houten. WIL had en heeft ook pro-actiever te handelen, meer haar rol te pakken, sneller door te pakken, eerder in te grijpen, meer samen te doen, breder te kijken, minder geld uit te geven, et cetera. Dit moet nu afgelopen zijn; vandaar de 'instructies' in uw zienswijze.

Reactie WIL

Uw boodschap komt helder over en is op onderdelen ook niet verrassend. Tegelijk is dit in onze ogen ook een punt van zorg; we praten blijkbaar deels langs elkaar heen en hebben andere verwachtingen over wat te doen, hoe het spel te spelen en wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft. Het lijkt ons daarom goed met elkaar in gesprek te gaan hierover, in plaats van op detail te gaan 'pingpongen'.

Op een aantal punten willen we u wel al graag een eerste reactie op voorhand meegeven:

1. Uw pittige reactie is een stevig signaal richting het bestuur van WIL als eindverantwoordelijke. Zowel in het AB als in het DB WIL heeft u een eigen bestuurlijke vertegenwoordiger zitten. Uw boodschap is OF dat deze eigen vertegenwoordigers 'hebben zitten slapen' OF dat de andere drie gemeenten Houten voortdurend overruled hebben. Wij herkennen ons in beide beelden niet.

2. U suggereert een heldere opdracht aan WIL, overall, maar ook vanuit Houten. De Nullijn in een notendop. We herkennen deze gesuggereerde helderheid niet. We zien onze opdracht als hybride, met een primair oog voor de dienstverlening van klanten en inwoners. We zijn ons dan ook niet bewust nalatig te zijn geweest, maar wel dat we bewuste keuzes gemaakt hebben ten faveure van onze dienstverlening en inhoud en daarmee ten faveure van uw inwoners. Ook uit de zienswijze van Houten blijkt deze dubbele boodschap: we krijgen een compliment voor onze aanpak statushouders (die 2 fte meer kost!) en tegelijk moeten we uitgaan van de Nullijn.
3. U heeft de verwachting dat WIL voor tal van zaken aan de lat staat en hieraan onvoldoende invulling geeft. In uw zienswijze geeft u hiervan expliciet en impliciet een aantal voorbeelden, met als meest concrete dat WIL in de komende roadshow met uw ketenpartners tekst en uitleg mag komen geven op wat wij voor u gaan doen. Ook hier hebben we meerdere onderdelen een ander beeld en soms ook geen beeld (van wat uw overall ambities bijvoorbeeld zijn, wat u bij ons, maar ook bij andere partners legt en welke (regie- en uitvoerings)rol u uzelf toedicht. Wat betreft het voorbeeld van de roadshow; die taak is echt aan u als gemeente zelf denken wij.
4. U ziet WIL als uw uitvoeringsorganisatie en dat is precies wat we zijn. Zij het op enige afstand en georganiseerd als ZBO en een GR met drie andere eigenaren. De aansturing en besluitvorming is daarmee anders dan in het geval WIL een afdeling van de gemeente Houten zou zijn. In uw denken en communicatie lijkt u zich hiervan soms onvoldoende bewust, wat botst met de werkelijkheid. Een voorbeeld: het DB en AB besluiten welke 'kansrijke opties' van de menukaart opgepakt gaan worden en leggen hun keuze aan u voor, m.a.w. dus niet de menukaart. En dat laatste lijkt u wel te willen. Hetzelfde gebeurt met de p&c cyclus (stukken); sommige wensen passen niet goed bij hoe e.e.a. georganiseerd is/moet worden. En u kan als raad WIL geen opdrachten verstrekken; de Wgr is hier heel duidelijk in.
5. U ziet WIL als partner in de uitvoering in het sociale domein en ook dat is precies wat we zijn. Net zoals u onze partner op ICT bent en wilt zijn. Partnership impliceert op basis van basisafspraken samen op pad gaan, in verbinding, in co-creatie uitvoering geven aan zaken, leren van wat goed en minder goed gaat en met elkaar hierover constructief het gesprek over gaan. Met -gelijk ons ICT partnerschap- soms meerkosten als het meer werk was dan ingeschat. Wij ervaren dit partnerschap soms wel, soms niet. In de zienswijze die u stuurt, herkennen we vooral een opdrachtgever op afstand. Wij zouden graag anders willen.
6. Tot slot. In onze ogen gaan er heel veel zaken goed en is de dienstverlening aan uw inwoners en de Houtense WIL klanten goed. Dat was vroeger niet altijd en op alle onderdelen het geval, met veel reuring soms, maar dat is nu (allang) niet meer zo. De CR WIL zit hier ook bovenop. Vanuit het perspectief van de inwoners is er dus geen groot issue denken wij. En doet -op hoofdlijnen- uw WIL wat u van haar vraagt. Die waardering missen we. Naast het 'zuur' zou enig 'zoet' af en toe welkom zijn.

Samenvattend: wij gaan als bestuur graag –tijdens de komende roadshow- met u als Houtense raad graag het gesprek aan over onze rol, de wederzijdse verwachting en afspraken en de wijze waarop we meer in verbinding kunnen komen.

Zienswijzecluster 4

Diversen

	Gemeente	Zienswijze/wens gemeenten	Hoe wordt deze zienswijze verwerkt?
1.	Houten/ Nieuwegein	De samen ontwikkelde oplossing voor het goed ontzorgen van statushouders maakt ons blij en is een goed voorbeeld van hoe het moet.	Het compliment wordt gewaardeerd, met de nuancering dat e.e.a. niet mogelijk was geweest als niet alle partners en u ook als gemeente zelf flink bewogen had cq. op eigenstandig gemaakte afspraken terug gekomen bent. Het voorbeeld laat zien hoe complex en los van elkaar we e.e.a. soms organiseren.

			Gelet op deze zienswijze nemen we deze extra opdracht vanaf de BG 2025 structureel op in ons takenpakket, incl. bijbehorende financiering. U krijgt hiervoor van het Rijk extra middelen, dus netto kost u dit niets extra's.
2	Houten	Voeg 2 nieuwe KPI's bij schuldhulpverlening toe: 1. Hoeveel inwoners zich melden voor schulddienstverlening en welke opvolging hieraan wordt gegeven 2. Hoeveel succesvol afgeronde schuldhulptrajecten er zijn	Wij zullen deze KPI's toevoegen; ons streven is i.i.g. vanaf de Q3 rapportage. Let wel. Bij de Begroting 2024 hebben we expliciet gevraagd om een zienswijze op de KPI's. Uw verzoek komt na vaststelling van hetgeen afgesproken is; via deze reactie laten wij weten dat de andere gemeenten zich kunnen vinden in de gevraagde aanpassing. Zij waren hierover wel graag vooraf betrokken geweest.
3	Houten	Organiseer uw inkomensdienstverlening ook op postcode, zoals is opgenomen in de uitvoeringsagenda Innovatieagenda.	Zoals in een nadere duiding vanuit de gemeente Houten is opgemaakt is het zeker niet de bedoeling dat bevoegdheden vanuit inkomen of schuldhulpverlening meer bij de gemeenten worden gelegd. Dat is goed om te horen en haalt de 'angel' uit een mogelijke discussie hierover met de andere Lekstroom-gemeenten. Een van de kansrijke opties die we willen aan verkennen in het kader van de komende herijkingsoperatie sluit wel op uw zienswijze aan. Het gaat hier om het lokaler werken. Zoals gezegd, we gaan e.e.a. verkennen en pas daarna besluiten. Het is nu nog te vroeg voor een 'ja' of 'nee'.
4	IJsselstein	We stemmen in onder de voorwaarde van een tijdelijke vacaturestop	Het spreekt voor zich dat we niet gaan investeren in nieuwe taken en personeel buiten onze bestaande opdracht en uitvoeringspraktijk om. In deze arbeidsmarkt is een vacaturestop in de breedte die u voorstelt evenwel niet haalbaar (ziekte, zwangerschap, mobiliteit, e.d.). We interpreteren uw zienswijze op dit punt dan ook vooral als een aanmoediging om nog een keer extra goed na te denken voor we iemand aannemen.
5	Nieuwegein	Realiseer de omzetting inhuur-vast met voorrang op het domein Inkomen	Gaan we doen.
6	Nieuwegein	De extra middelen binnen het programma Inkomensondersteuning die u krijgt zijn ook bedoeld voor de procesverbeteringen die daar nodig zijn; u mag in 2024 hiervoor niet nog eens extra middelen aanvragen	We zijn denk ik niet goed begrepen. De extra middelen die we vragen zijn bedoeld om extra personeel te kunnen inzetten om onze dienstverlening op peil te kunnen houden en de werkdruk terug te kunnen brengen. In 2024 gaan we kijken wat we anders kunnen doen vanaf 2025; we gaan m.a.w. een aantal 'kansrijke opties' verkennen. Dit doen we binnen de begroting (op de procesbegeleidingskosten na). Eventuele nieuwe werkwijzen e.d. gaan vanaf 2025 in (na besluitvorming op de kansrijke opties). Sommige opties vergen mogelijk een lange termijnagenda met extra middelen; maar dat is pas vanaf de begroting 2025/2026.

Conceptreactie op de zienswijze van de cliëntenraad op de 1ste Begrotingswijziging 2024

De Cliëntenraad heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de 1ste BW2024. Tijdens het reguliere overleg tussen WIL en de Cliëntenraad is het advies van de Cliëntenraad reeds besproken. Dit wordt gewaardeerd en past bij de wijze en traditie waarop de Cliëntenraad gebruik maakt van de haar ter beschikking staande mogelijkheden om te adviseren aan WIL. Hieronder wordt samengevat de zienswijze van de Cliëntenraad weergegeven en voorzien van een reactie.

	Zienswijze/wens Cliëntenraad	Reactie Bestuur
A		
B		
C		
D		
E		
F		
G		